

EEN VROEG-MESOLITHISCH WOONCOMPLEX TE ZONHOVEN-KAPELBERG
(BELGISCH LIMBURG)

Dirk HUYGE

In het kader van een gemeentelijk B.T.K.-project en in samenwerking met het Laboratorium voor Prehistorie van de K.U.Leuven werden in 1985 de opgravingen op de vindplaats van Zonhoven-Kapelberg voortgezet. Op nauwelijks een tiental meter ten noorden van de in 1984 opgegraven vroeg-mesolithische nederzetting - voortaan ZK1 te noemen - werden in april-juni 1985 twee zeer gelijkaardige concentraties van prehistorisch materiaal uitgegraven. Deze concentraties, ZK2 en ZK3 geheten, leverden respectievelijk een 900- en een 550-tal stenen voorwerpen op. In augustus-oktober van datzelfde jaar werden onmiddellijk ten zuiden van ZK1 nog twee vindplaatsen van lithisch materiaal onderzocht. Deze concentraties, ZK4 en ZK5, bevatten respectievelijk een 1100- en een 950-tal artefakten. Als werktuigen komen in alle vijf de ensembles hoofdzakelijk eindschrabbers en schuin afgeknotte mikroklingen (Zonhovenspitsen) voor. Door het totaal ontbreken van stekers onderscheiden ZK2 en ZK3 zich duidelijk van de andere vindplaatsen. ZK2 is voorts zeer opmerkelijk door het naast vuursteen zeer bescheiden aanwenden van wommersomkwartsiet als grondstof (bijna 2 percent van het totaal aantal artefakten). Naar analogie met de situatie in ZK1 werden in ZK2-5 slechts een zeer beperkt aantal artefakten (geologisch) in situ aangetroffen. Ruim 85 tot 95 percent van de vondsten werden in de bouwvoor ingezameld. Eveneens als in ZK1 wijst het perfect overeenstemmen van de concentratie van bouwvoormateriaal met de in situ-concentratie er overduidelijk op dat de archaeologica niet wezenlijk door de beploeging werden verplaatst of verspreid. Terwijl er in samenhang met ZK1 slechts een zeer geringe hoeveelheid houtskool kon worden ingezameld, leverden ZK2-5 zeer aanzienlijke hoeveelheden van dit organisch materiaal op. Of deze houtskool, die zich in kuil- en grachtvormige structuren blijkt voor te doen, wel degelijk met de prehistorische bewoning geassocieerd is, of bijvoorbeeld met latere brandbouw in verband staat, kon archeologisch niet met zekerheid vastgesteld worden en zal hopelijk uit haar datering duidelijk worden. Op basis van de typologische overeenkomsten kunnen we voorlopig ook ZK2-5 een ouderdom van om en bij de 9.300 jaar toebedelen. Een systematische prospectie van het opgravingsperceel wees uit dat in de nabije omgeving van ZK1-5 nog gelijkaardige lithische concentraties kunnen onderzocht worden. Daarbij stelt zich uiteraard de cruciale vraag of al deze toch wel vrij goed afgescheiden vondstconcentraties al dan niet op een gelijktijdige bezetting van het site betrekking hebben. Een dergelijke gelijktijdigheid, die ons op grond van een aantal argumenten als waarschijnlijk voorkomt, zou immers het bestaan van een gestructureerde mesolithische leefgemeenschap impliceren. De opgravingen zullen in 1986 voortgezet worden.